

Asia: VN/35359/2022

Lausuntopyyntö: Kasvutyöryhmä

Lausunnonantajan lausunto

Millä konkreettisilla toimenpiteillä voitaisiin vauhdittaa talouskasvua kestäväällä ja julkista taloutta vahvistavalla tavalla? Esitelkää kolme vaikuttavinta toimenpidettä.

Korkeakoulupaikkojen kasvattaminen aloilla, joilla on kysyntää. Harkittavaksi lukuvuosimaksut, joilla yliopistot voisivat saada rahaa ilman valtion isoja panostuksia tilanteessa, jossa julkisia menoja täytyy säästää.

Tutkimusrahoituksen kasvattaminen, ml. perustutkimus. T&K verokannustimen käytön seuranta ja tarvittaessa korjaavat toimet.

Yritystukien poisto saastuttavilta/päästöintensiivisiltä aloilta ja niiden käyttö tutkimusrahoitukseen ja T&K kannustimeen.

Kaupungistumisen edistäminen: Varainsiirtoveron poisto ja sen korvaaminen korottamalla kiinteistövero. Työttömyysturvan hakualue laajaksi, ja työttömyysturva suhdanneriippuvaiseksi: auttaa työvoimanpulaan.

Vihreä siirtymä edellyttää puhtaan teknologian käyttöönottoa ja innovaatiotoimintaa. Suomessa patenttien määrällä mitatut ympäristöteknologian innovaatiot ovat päinvastoin hiipuneet (ks. Ollikka 2023). Tältä osin Suomen T&K kannusteet eivät näytä onnistuneen. Paremmiin suunnitellut innovaatorahoitusohjelmat ja tukien tarjouskilpailut käyttöön (ks. viitteet alla).

Mahdollisuuksien mukaan kuvatkaa arvio toimenpiteiden vaikutuksista talouskasvuun ja julkiseen talouteen sekä näiden arvioiden taustalla olevat (tutkimus)lähteet.

USA:ssa on evaluoitu energiaministeriön innovaatio-ohjelmaa (Dept. of Energy, Small Business Innovation Research SBIR), joka myöntää tukia pienille yrityksille. Kaksivaiheisen ohjelman ensimmäinen vaihe osoittautui erittäin hyödylliseksi: patenttien määrä kasvoi ja yritykset onnistuivat saamaan riskipääomaa markkinoilta. Sen sijaan toisessa vaiheessa menestyneet lisärahoitettavat hankkeet eivät juurikaan tuottaneet tulosta. Ks. Howell (2017) SBIR:n tukien kilpailutuksen suunnittelusta ja toteutuksesta opittavaa Suomelle.

Myös vihreän siirtymän infratukien jakamisessa voisi soveltaa laajemmin tarjouskilpailuja. Esim. sähköisen liikenteen latausinfraan rakentamisen tuet on jaettu Energiaviraston tarjouskilpailuilla. Arvio tämän tarjouskilpailun kustannustehokkuudesta laaditaan käynnissä olevassa VN TEAS-hankkeessa vuoden 2023 aikana (LATAAVA-hanke, Anna Sahari, VATT).

Lähteet:

Andersen, T.B. 2014. Tuning unemployment insurance to the business cycle. IZA World of Labor 2014: 54.

Birinci, S. & See, K. 2020. How Should Unemployment Insurance Vary over the Business Cycle? Staff Working Paper/Document de travail du personnel, 2020-47, Bank of Canada.

Howell, S. T. 2017. Financing Innovation: Evidence from R&D Grants. American Economic Review, 107 (4): 1136-64.

Ollikka, K. 2023. Green innovations, Background Report for the Finnish Economic Policy Council.

Huhtala Anni
VATT - Talouspolitiikan arviointineuvosto